

Utlåtande 2005:112 RVIII (Dnr 303-2115/2004)

Uppföljning av markkupplåtelseavtal om återvinningsstationer

Hemställan från renhållningsnämnden

Kommunstyrelsen föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Renhållningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utforma rutiner för uppföljning av skötseln av återvinningsstationerna.
2. Ansvariga nämnder ska under innevarande avtalsperiod medverka till att i ökad utsträckning anpassa antalet insamlingsställen, antalet behållare och dess storlekar till kapacitetsbehoven vid prövning av markkupplåtelse och bygglov.
3. Bostadsbolagen, Centrumbolaget samt övriga bolag och förvaltningar inom staden som förvaltar fastigheterna ska intensifiera utbyggnaden av fastighetsnära källsortering.

Föredragande borgarrådet **Viviann Gunnarsson** anför följande.

Bakgrund

Gällande avtal för markkupplåtelse för återvinningsstationer godkändes av kommunfullmäktige 1996. Ansvarsfördelningen inom staden har förändrats på flera punkter sedan avtalet tecknades. Idag är renhållningsnämnden stadens avtalspart, medan stadsdelsnämnderna ansvarar för bygglovgivning och markkupplåtelse.

I markkupplåtelseavtalet anges att behållarna ska hållas rena från klotter, affischer och dylikt samt regelbundet rengöras invändigt. Behållarna skall tömmas med sådan regelbundenhet att de inte blir överfulla. Staden äger rätt

att vidta åtgärder på materialbolagens bekostnad, i det fall rättelse inte har vidtagits från materialbolagens sida inom 24 timmar från det de har emottagit en anmodan om rättelse. Tömning av insamlingsbehållare eller annat störande arbete på återvinningsstationerna får inte ske före klockan 07.00 och inte senare än klockan 19.00. Staden äger rätt att ta ut vite om 3 000 kr vid konstaterad överträdelse. Om materialbolagen i väsentlig mån åsidosätter sina förpliktelser enligt avtalet och efter tillsägelse inte vidtar rättelser inom 20 dagar äger staden rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan. De sanktionsmöjligheter som avtalet föreskriver är i praktiken svåra att tillämpa på grund av att renhållningsnämnden saknar resurser för att kontinuerligt bevaka återvinningsstationernas skötsel.

Renhållningsnämnden föreslår att ansvaret för uppföljning av de delar av avtalet som ger staden rätt att vidta rättelse på materialbolagens bekostnad samt utdöma vite förs över på stadsdelsnämnderna samt att kommunfullmäktige ger renhållningsnämnden i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna utforma rutiner för uppföljning av markupplåtelseavtalet avseende såväl åtgärder med stöd av markupplåtelseavtalet som statistikuppgifter om inkomna klagomål och vidtagna åtgärder.

Antalet behållare på återvinningsstationerna är för få och för små. Mot den bakgrunden föreslås kommunfullmäktige besluta att staden, med beaktande av bland annat sedvanlig stadsmiljöhänsyn, i samband med markupplåtelse och bygglovprövningen medverkar till att antalet insamlingsplatser och behållare samt behållarnas storlek bättre anpassas till kapacitetsbehoven.

Renhållningsnämnden föreslår dessutom att nuvarande markupplåtelseavtal sägs upp, vilket hanteras i ett separat ärende.

Remisser

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret samt stadsdelsnämnderna Vantör, Bromma, Enskede-Årsta och Katarina-Sofia för synpunkter. Katarina-Sofia stadsdelsnämnd har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontoret tillstyrker att staden under innevarande avtalsperiod medverkar till att i ökad utsträckning anpassa antalet insamlingsställen, antalet behållare och dess storlekar till kapacitetsbehoven vid prövning av markupplåtelse och bygglov. Vidare ser kontoret det som en fördel att ansvaret för uppföljning av de delar av avtalet som ger staden rätt att vidta rättelse på materialbolagens bekostnad samt utdöma vite förs över på stadsdelsnämnderna.

Vantörs stadsdelsnämnd är positiv till att rutinerna för uppföljningsavtalet utvecklas i dialog med stadsdelarna men anser att stadsdelsnämnden saknar

resurser att dagligen tillse återvinningsstationerna. Nämnden anser att ansvaret även fortsättningsvis bör ligga centralt i staden.

Bromma stadsdelsnämnd anser att ansvaret bör ligga på renhållningsnämnden och stödjer inte förslaget att stadsdelsnämnderna skall ta ett större ansvar för återvinningsstationerna.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd är positiv till att rutinerna för uppföljningsavtalet utvecklas i dialog med stadsdelarna men anser att stadsdelsnämnden saknar resurser att dagligen tillse återvinningsstationerna. Nämnden anser att ansvaret även fortsättningsvis bör ligga centralt i staden.

Mina synpunkter

I enlighet med EU:s avfallshierarki, som tillämpas i Stockholm, skall i första hand uppkomsten av avfall minimeras, i andra hand skall produkterna återanvändas och i tredje hand skall materialet återvinnas. Tidningar och förpackningar faller under producentansvaret. Det är alltså producenterna som ansvarar för att det finns ett lämpligt insamlingssystem. Vad som utgör ett lämpligt insamlingssystem med god service åt medborgarna, i olika delar av staden, måste kommunen och producenterna genom samråd skapa en gemensam syn om. Det måste vara en pågående diskussion, så att antalet återvinningsstationer kan minska i takt med att den fastighetsnära insamlingen byggs ut. Stadens inriktning är tydlig, den fastighetsnära källsorteringen skall öka och återvinningsstationerna utgör ett komplement till den fastighetsnära insamlingen av förpackningar.

Gällande avtal för markupplåtelse för återvinningsstationer löper fram till den 1 januari 2007. I ett separat ärende föreslår jag att avtalet sägs upp så att vi får möjlighet att teckna ett nytt med materialbolagen som ger bättre förutsättningar för ett fungerande insamlingssystem för förpackningar i Stockholm.

Tömning och skötsel av återvinningsstationerna fungerar idag inte på ett tillfredsställande sätt, trots att gällande markupplåtelseavtal reglerar hur det skall skötas. Kontrollen av hur avtalet efterlevs måste förbättras. Renhållningsnämnden föreslår att stadsdelsnämnderna får ett större ansvar för uppföljning och kontroll av hur återvinningsstationerna sköts. Stadsdelsnämnderna har ansvar för gatustädning och har god lokalkännedom. Därför håller jag med om att det skapas bättre förutsättningar för att följa upp hur materialbolagen sköter sina åtaganden genom att göra stadsdelsnämnderna mer delaktiga i uppföljningen av hur återvinningsstationerna sköts. Däremot bör möjligheten till vitesförelägganden kvarstå hos renhållningsnämnden. Renhållningsnämnden lyfter också upp behovet av en förbättrad rapportering kring såväl antalet

hämställen och insamlade mängder som inkomna klagomål och vidtagna åtgärder, en uppfattning som jag delar. Jag föreslår att renhållningsnämnden tillsammans med stadsdelsnämnderna får i uppdrag utforma rutiner för uppföljning av skötseln av återvinningsstationerna. Flera stadsdelsnämnder har i sina remissvar uttryckt oro över att de inte har resurser att klara av ett utökat ansvarstagande för återvinningsstationerna. Detta anser jag skall tas upp i samband med budget för 2006.

Ett problem kring återvinningsstationerna är också att antalet behållare är för få och för små. Mot den bakgrunden är det viktigt att berörda nämnder i samband med markupplåtelse och bygglovprövningen under innevarande avtalsperiod medverkar till att antalet insamlingsplatser och behållare samt behållarnas storlek bättre anpassas till kapacitetsbehoven. De bolag och förvaltningar inom staden som förvaltar fastigheter måste driva på och intensifiera utbyggnaden av fastighetsnära insamling inom de egna bestånden. Avfallshanteringen är en infrastrukturfråga och planeringen av avfallshanteringen måste beaktas redan i detaljplaneskedet. I samband med nybyggnationer måste nya lösningar utvecklas och prövas.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden *Kristina Axén Olin*, *Sten Nordin* och *Mikael Söderlund* (alla m) och *Jan Björklund* (fp) enligt följande.

Vi föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. delvis bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut
2. ansvariga nämnder under innevarande avtalsperiod vid prövning av markupplåtelse och bygglov, ska medverka till att i ökad utsträckning anpassa antalet insamlingsställen och behållarnas storlek till kapacitetsbehoven
3. ansvariga nämnder under innevarande avtalsperiod ska prioritera att ge markupplåtelse och bygglov till behållare för insamling av tidningar, metall och glas, framför insamling av plastförpackningar, pappersförpackningar och wellpapp
4. därutöver anföra följande.

Stockholms källsorteringssystem är i kris och måste göras om i grunden. Källsortering i sig ska inte utgöra ett mål. Om det är mer miljö- och samhällsekonomiskt lönsamt att avskaffa sortering av vissa avfallsprodukter ska detta ske. Sorteringsmålen är fel konstruerade. Invånarna lägger ner tid och kraft på att i många fall sortera avfall som man lika gärna kan skicka till förbränning, medan liten kraft läggs på sortering av det miljö-

farliga avfallet. Farligt avfall har, om det inte tas om hand på rätt sätt, en skadlig inverkan på miljön.

Stockholm har som Sveriges största stad särskilda behov vad det gäller kommunal service gentemot medborgarna. I detta sammanhang är det väsentligt att se till storstadens särskilda behov och till medborgarnas vardagssituation i Stockholm. Exempelvis är det viktigt att konsekvent hålla sig till ett medborgarperspektiv där enskilda individers olika förutsättningar är vägledande för utformningen av avfallspolitiken.

Vi vill radikalt förändra källsorteringen. Stockholm bör införa ett sorteringsystem som prioriterar och fokuserar på de farliga soporna och inte på sådant som man lika gärna kan bränna. Vi vill återinföra den fastighetsnära källsorteringen av tidningspapper. Satsa på fler och bättre insamlingssystem för farligt avfall. Vi vill också avskaffa 14-dagarshämtningen och återinföra veckohämtningen av den ”vanliga” soppåsen.

Beslut om en produkt ska materialåtervinnas eller brännas ska baseras på en helhetsbedömning. Återvinning ska aldrig vara ett självändamål. För vissa produkter lönar det sig både miljömässigt och ekonomiskt att bränna och därmed utvinna energi. För andra produkter är insamling och materialåtervinning självklart.

Om hushållen upphör med att sortera sina pappersförpackningar och istället slänger dem i soppåsen kommer både miljön och ekonomin att bli vinnare. För varje mjölkpaket som slängs i soppåsen och går till förbränning, minskar förbränningen av olja. Förbrukade pappersförpackningar är en resurs som ska tas tillvara på bästa sätt. Det görs genom att utvinna el och fjärrvärme.

Stockholmarna uppmanas även att källsortera hårdplastförpackningar. Vi menar att källsortering av hårdplastförpackningar är slöseri med resurser. Det är bättre att slänga alla sorters plastförpackningar i soppåsen. Plast tillverkas av olja och kan med fördel brännas upp.

Lagstiftningen bör förändras så att hushållen i framtiden inte förväntas källsortera pappers-, wellpapp- och plastförpackningar. Dialog och genomförande av befintliga system under producentansvar måste fortsättningsvis samordnas av staden centralt.

Den fastighetsnära källsorteringen bör utredas vidare i samråd med berörda fastighetsägare. Det är rimligt att tydligare lagstiftning på området inväntas innan staden agerar.

Med vår avfallspolitik får vi en bättre miljö med lägre energiförbrukning, minskade lastbilstransporter, lägre kostnader för medborgarna samt mindre besvär för hushållen att hantera sina sopor.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår kommunfullmäktige besluta följande

1. Renhållningsnämnden ska i samråd med stadsdelsnämnderna utforma rutiner för uppföljning av skötseln av återvinningsstationerna.

2. Ansvariga nämnder ska under innevarande avtalsperiod medverka till att i ökad utsträckning anpassa antalet insamlingsställen, antalet behållare och dess storlekar till kapacitetsbehoven vid prövning av markupplåtelser och bygglov.
3. Bostadsbolagen, Centrubolaget samt övriga bolag och förvaltningar inom staden som förvaltar fastigheterna ska intensifiera utbyggnaden av fastighetsnära källsortering.

Stockholm den 25 maj 2005

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNIKA BILLSTRÖM

Viviann Gunnarsson

Anette Otteborn

Reservation anfördes av *Mikael Söderlund, Kristina Alvendal och Rolf Könberg* (alla m) och *Ann-Katrin Åslund och Ulf Fridebäck* (båda fp) med hänvisning till reservationen av (m) och (fp) i borgarrådsberedningen.

Reservation anfördes av *Ewa Samuelsson* (kd) enligt följande.

Jag föreslår kommunstyrelsen föreslå kommunfullmäktige besluta att

1. delvis bifalla föredragande borgarråds förslag till beslut
2. ansvariga nämnder under innevarande avtalsperiod vid prövning av markupplåtelser och bygglov, ska medverka till att i ökad utsträckning anpassa antalet insamlingsställen och behållarnas storlek till kapacitetsbehoven
3. därutöver anföra följande.

Dagens system med återvinningsstationer har sedan starten 1997 uppvisat en rad brister och fungerar i allmänhet illa. Allmän nedskräpning, klotter, överfulla behållare och oklaransvarsfördelning är påfrestande för stadens medborgare. Den uppsägning av det befintliga avtalet med materialbolagen som Kommunfullmäktige nyligen beslutade om var därför riktigt.

Stockholm har som Sverige största stad särskilda behov vad det gäller kommunal service gentemot medborgarna. I dessa sammanhang är det väsentligt att se till storstadens särskilda behov och till medborgarnas vardagssituation i dagens Stockholm. Det är viktigt att konsekvent ha ett medborgarperspektiv där medborgarnas olika förutsättningar är vägledande för utformningen av avfallspolitiken. En begriplig information

gentemot medborgarna blir en allt viktigare beståndsdel. En väl fungerande renhållning står och faller med medborgarnas och verksamhetsutövarnas acceptans och aktiva deltagande.

Återvinningsstationer utgör tillsammans med fastighetsnära insamling olika typer av befintliga insamlingspunkter idag. Inriktningen att sträva efter ökad grad av fastighetsnära insamling är riktig men det är också angeläget att tydigare lagstiftning tas fram på området.

Dialog och genomförande av befintliga system under producentansvar måste fortsättningsvis samordnas av staden centralt och av renhållningsförvaltningen. Nya krav på hämtfrekvens, behållares storlek och utformning, krav på utsorterat avfall samt kontakter, rättelser och eventuella vitesförelägganden hanteras bäst av en central nämnd.

ÄRENDET

Renhållningsnämnden beslutade den 31 mars 2004 att kommunfullmäktige föreslås uppdra åt renhållningsnämnden att senast den 30 december 2005 säga upp bifogat markupplåtelseavtal för omförhandling, att kommunfullmäktige föreslås uppdra åt renhållningsnämnden att i samråd med stadsdelsnämnderna utforma rutiner för uppföljning av markupplåtelseavtalet, att kommunfullmäktige föreslås besluta att staden under innevarande avtalsperiod med beaktande av bland annat sedvanlig stadsmiljöhänsyn medverkar till att i ökad utsträckning anpassa antalet insamlingsställen, antalet behållare och dess storlekar till kapacitetsbehoven vid prövning av markupplåtelse och bygglov, att renhållningsförvaltningen får i uppdrag att redan nu påbörja arbetet med utformningen av nästa avtal med materialbolagen, samt att därutöver anföra.

Stationerna är en viktig del av den lokala stadsbilden och stadsdelsnämnderna har goda förutsättningar att kunna kontrollera skötseln kring återvinningsstationerna. Trots viss förbättring under senaste tiden är många återvinningsstationer fortfarande skröpiga, nedklottrade och överfulla. Det visar att stationernas volymkapacitet för vissa fraktioner behöver utökas.

Att återvinningsstationerna är välanvända är emellertid ett tydligt tecken på att många sorterar sitt avfall, vilket innebär en motivation för oss förbättra möjligheterna för stockholmarna att källsortera. Inspiration bör hämtas både från andra svenska städer, stockholmarnas idéer och goda exempel runt om i staden.

De bästa förutsättningarna att sortera sitt avfall ges av fastighetsnära källsortering. Målet är också att den fastighetsnära sorteringen på sikt ska finnas för alla boende i staden. I takt med att detta blir verklighet kan också antal återvinningsstationerna minska. Detta står dock inte emot att skötseln av befintliga återvinningsstationerna måste förbättras.

Nämnden anser att förvaltningen måste använda sig av det befintliga avtalet med materialbolagen, i synnerhet för att öka behållarkapaciteten där det behövs.

Reservation anfördes av Ewa Schenström m fl (m) och Karl Bern (fp), bilaga.

Renhållningsförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 24 februari 2004 har i huvudsak följande lydelse.

Sammanfattning

Renhållningsnämnden uppdrog åt förvaltningen vid sammanträde 18 februari 2004, att till detta sammanträde redovisa vilka konkreta åtgärder förvaltningen ämnar vidta ifall materialbolagen inte uppfyller avtalet.

Förvaltningens förslag bygger dels på en fortsatt förebyggande dialog, dels på en mer decentraliserad ansvarsfördelning. Stadsdelsnämnderna föreslås få ett utökat ansvar för att följa upp att materialbolagen tar sitt ansvar enligt avtalet. Denna förändring har också ett naturligt samband med det ansvar som stadsdelsnämnderna idag har för gatuhållning och markupplåtelse samt bygglov för återvinningsstationerna.

Förvaltningen anser att ansvaret som stadens avtalspart även i fortsättningen ska finnas hos Renhållningsnämnden. Kommunfullmäktige föreslås ge Renhållningsnämnden i uppdrag att säga upp nu gällande avtal samt utforma ett nytt.

Bakgrund

Renhållningsnämndens beslut den 18 februari 2004

Vid Renhållningsnämndens sammanträde den 18 februari 2004 rapporterade förvaltningen om vilka sanktionsmöjligheter som finns i nuvarande avtal mellan staden och materialbolagen. Vidare redovisades ansvarsfördelning och pågående arbete för att förbättra insamlingen av förpackningar och tidningar vid återvinningsstationerna. Vid sammanträdet uppdrog nämnden åt förvaltningen att

1. till följande sammanträde redovisa vilka konkreta åtgärder förvaltningen ämnar vidta ifall materialbolagen inte uppfyller avtalet.
2. begära in materialbolagens tidsatta åtgärdsplaner mot nedskräpning och otillbörlig avfallslämning vid återvinningsstationerna, för nämndens kännedom.
3. undersöka möjligheterna att tillsammans med stadsdelsnämnderna och andra berörda ta initiativ till att inrätta s.k. miljövärdar som rapporterar nedskräpning.

Markupplåtelseavtalet

I det gällande avtalet för markupplåtelse för återvinningsstationerna, som godkändes av Kommunfullmäktige 16 december 1996, anges villkor för skötsel av stationerna.

I avtalet anges att behållarna ska hållas rena från klotter, affischer och dylikt samt regelbundet rengöras invändigt. Behållarna skall tömmas med sådan regelbundenhet att de inte blir överfulla. Staden äger rätt att vidta åtgärder på materialbolagens bekostnad, i det fall rättelse inte har vidtagits från materialbolagens sida inom 24 timmar från det de har emottagit en anmodan om rättelse. Tömning av insamlingsbehållare eller annat störande arbete på återvinningsstationerna får inte ske före klockan 07.00 och inte senare än klockan 19.00. Staden äger rätt att ta ut vite om 3 000 kr vid konstaterad överträdelse. Om materialbolagen i väsentlig mån åsidosätter sina förpliktelser

enligt avtalet och efter tillsägelse inte vidtar rättelser inom 20 dagar äger staden rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan. De sanktionsmöjligheter som avtalet föreskriver är i praktiken svåra att tillämpa.

Ansvarsfördelning

Ansvarsfördelningen i staden har på flera punkter förändrats sedan avtalet undertecknades av Gatu- och fastighetsnämnden. I dag är Renhållningsnämnden stadens avtalspart. Vid undertecknandet ansvarade Gatu- och fastighetsnämnden för markupplåtelse och Stadsbyggnadsnämnden för bygglovgivning. I dag har stadsdelsnämnderna ansvar för båda dessa områden. Miljö- och hälsoskydds nämndens tillsynsansvar är oförändrat vad gäller olägenheter i form av lukt, skadedjur och buller.

Statistik

Markupplåtelseavtalet anger att materialbolagen årligen ska informera staden om uppnått insamlingsresultat och hur insamlat material tagits om hand. På begäran av Renhållningsförvaltningen rapporterar materialbolagen nu volymuppgifter kvartalsvis. Klagomålsstatistiken som inkommer till materialbolagens samordningsentreprenör översänds på begäran.

Förvaltningens förslag

Förvaltningen har begärt in materialbolagens tidsatta åtgärdsplaner mot nedskräpning och otillbörlig avfallslämning vid stationerna.

För att förebygga problem vid återvinningsstationerna förordas såväl en nära dialog mellan förvaltning och materialbolag liksom dess företrädare i form av Förpackningsinsamlingen och samordningsentreprenören som att dialogen mellan stadsdelsförvaltningarna och materialbolagens företrädare utvecklas ytterligare.

För att på ett effektivt sätt kunna hantera situationer som uppstår ifall materialbolagen inte uppfyller de villkor för skötseln av återvinningsstationerna som anges i markupplåtelseavtalet, föreslår förvaltningen åtgärder angående ansvarsfördelning m.m. enligt nedan.

Uppsägning av markupplåtelseavtalet

Avtalet löper fram till 1 januari 2007 och måste sägas upp senast 30 december 2005, för att inte automatiskt förlängas. Med anledning av avtalets utformning och organisatoriska förändringar i staden föreligger behov av uppdatering. Förvaltningen föreslår att Kommunfullmäktige ger Renhållningsnämnden uppdrag att säga upp avtalet för omförhandling.

Ny ansvarsfördelning

Med utgångspunkt från dagens situation med ansvarsfördelning inom staden föreslår förvaltningen principer för ansvarsfördelningen inom staden enligt följande.

Eftersom stadsdelsnämnderna lokalt ansvarar för gatuhållning och snöröjning, föreslår förvaltningen att ansvaret för uppföljning av de delar av avtalet som ger staden

rätt att vidta rättelse på materialbolagens bekostnad samt utdöma vite förs över på stadsdelsnämnderna. Kommunfullmäktige föreslås ge Renhållningsnämnden i uppdrag att tillsammans med Stadsdelsnämnderna utforma rutiner för uppföljning av markupplåtelseavtalet avseende såväl åtgärder med stöd av markupplåtelseavtalet som statistikuppgifter om inkomna klagomål och vidtagna åtgärder.

Ansvaret för att säga upp avtalet bör förbli hos Renhållningsnämnden, både med avseende på avtalets automatiska förlängning och om materialbolagen i väsentlig mån åsidosätter sina förpliktelser och inte vidtar rättelse i tid.

Volym- och klagomålsstatistik från materialbolagen

- Renhållningsnämnden har ansvaret för samordningen i frågor som rör producentansvaret. Det finns dock behov av en samlad rapportering från berörda parter av insamlade mängder fördelat på avfallsslag, antal hämtställen, inkomna klagomål och vidtagna åtgärder. Följande sammanställningar bedöms som nödvändiga:
- kvartalsvis statistik angående mängder för respektive insamlat materialslag och antal hämtställen fördelat på återvinningsstationer och fastighetsnära insamling från materialbolagen
- månadsvis rapportering av inkomna klagomål och vidtagna åtgärder från materialbolagen

Övriga åtgärder

Problemen kring återvinningsstationerna beror bland annat på att antalet behållare är för få och för små. Mot den bakgrunden föreslås Kommunfullmäktige besluta att staden, med beaktande av bland annat sedvanlig stadsmiljöhänsyn, i samband med markupplåtelse och bygglovprövningen medverkar till att antalet insamlingsplatser och behållare samt behållarnas storlek bättre anpassas till kapacitetsbehoven.

Eftersom markupplåtelseavtalet är giltigt till och med 31 december 2006 bör bygglov och markupplåtelse inte beviljas för tiden bortom avtalsperioden.

Renhållningsförvaltningen har nämndens uppdrag att undersöka möjligheterna att tillsammans med stadsdelsnämnderna och andra berörda ta initiativ till att inrätta s.k. miljövårdar som rapporterar nedskräpning. Förvaltningen föreslår att frågan aktualiseras i dialog mellan förvaltningen och stadsdelsnämnderna.

REMISSER

Ärendet har remitterats till stadsledningskontoret samt stadsdelsnämnderna Vantör, Bromma, Enskede-Årsta och Katarina-Sofia för synpunkter. Katarina-Sofia stadsdelsnämnd har ej inkommit med svar.

Stadsledningskontorets synpunkter daterat den 21 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Gällande avtal för markupplåtelse för återvinningsstationer godkändes av kommunfullmäktige den 16 december 1996. Ansvarsfördelningen inom staden har förändrats på flera punkter sedan avtalet undertecknades av gatu- och fastighetsnämnden. Idag är renhållningsnämnden stadens avtalspart. Vid undertecknandet ansvarade stadsbyggnadsnämnden för bygglovgivning och gatu- och fastighetskontoret för markupplåtelse. Idag har stadsdelsnämnderna ansvar för båda dessa områden.

I markupplåtelseavtalet anges att behållarna ska hållas rena från klotter, affischer och dylikt samt regelbundet rengöras invändigt. Behållarna skall tömmas med sådan regelbundenhet att de inte blir överfulla. Staden äger rätt att vidta åtgärder på materialbolagens bekostnad, i det fall rättelse inte har vidtagits från materialbolagens sida inom 24 timmar från det de har emottagit en anmodan om rättelse. Tömning av insamlingsbehållare eller annat störande arbete på återvinningsstationerna får inte ske före klockan 07.00 och inte senare än klockan 19.00. Staden äger rätt att ta ut vite om 3 000 kr vid konstaterad överträdelse. Om materialbolagen i väsentlig mån åsidosätter sina förpliktelser enligt avtalet och efter tillsägelse inte vidtar rättelser inom 20 dagar äger staden rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan. De sanktionsmöjligheter som avtalet föreskriver är i praktiken svåra att tillämpa på grund av att renhållningsnämnden saknar resurser för att kontinuerligt bevaka återvinningsstationernas skötsel.

Eftersom stadsdelsnämnderna lokalt ansvarar för gaturenhållning och snöröjning, föreslår renhållningsnämnden att ansvaret för uppföljning av de delar av avtalet som ger staden rätt att vidta rättelse på materialbolagens bekostnad samt utdöma vite förs över på stadsdelsnämnderna. Kommunfullmäktige föreslås ge renhållningsnämnden i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna utforma rutiner för uppföljning av markupplåtelseavtalet avseende såväl åtgärder med stöd av markupplåtelseavtalet som statistikuppgifter om inkomna klagomål och vidtagna åtgärder.

Problemen kring återvinningsstationerna beror bland annat på att antalet behållare är för få och för små. Mot den bakgrunden föreslås kommunfullmäktige besluta att staden, med beaktande av bland annat sedvanlig stadsmiljöhänsyn, i samband med markupplåtelse och bygglovprövningen medverkar till att antalet insamlingsplatser och behållare samt behållarnas storlek bättre anpassas till kapacitetsbehoven.

Eftersom markupplåtelseavtalet är giltigt till och med 31 december 2006 bör bygglov och markupplåtelse inte beviljas för tiden bortom avtalsperioden.

Ansvaret för att säga upp avtalet bör förbli hos renhållningsnämnden, både med avseende på avtalets automatiska förlängning och om materialbolagen i väsentlig mån åsidosätter sina förpliktelser och inte vidtar rättelse i tid.

Avtalet löper fram till den 1 januari 2007 och måste sägas upp senast den 30 december 2005 för att inte automatiskt förlängas. Med anledning av avtalets utformning

och de nämnda organisatoriska förändringarna inom staden föreligger behov av uppdatering. Renhållningsnämnden föreslår därför att kommunfullmäktige ger nämnden i uppdrag att säga upp avtalet för omförhandling.

Stadsledningskontorets synpunkter

Stadsledningskontoret tillstyrker att gällande markupplåtelseavtal för återvinningsstationer sägs upp för omförhandling och att renhållningsnämnden i samråd med stadsdelsnämnderna utformar rutiner för uppföljning av avtalet. Stadsledningskontoret tillstyrker vidare att staden under innevarande avtalsperiod, med beaktande av bl.a. sedvanlig stadsmiljöhänsyn, medverkar till att i ökad utsträckning anpassa antalet insamlingsställen, antalet behållare och dess storlekar till kapacitetsbehoven vid provning av markupplåtelser och bygglov.

Stadsledningskontoret ser det som en fördel att ansvaret för uppföljning av de delar av avtalet som ger staden rätt att vidta rättelse på materialbolagens bekostnad samt utdöma vite förs över på stadsdelsnämnderna. Stadsdelsnämnderna har genom sin kännedom om de lokala förhållandena och den direkta kontakten med medborgarna större möjlighet än renhållningsnämnden att följa upp hur materialbolagen sköter sina åtaganden enligt markupplåtelseavtalet.

Stadsledningskontoret ser det som angeläget att staden samverkar för att underlätta för materialbolagen att kunna uppfylla sina åtaganden. Renhållningsnämndens förslag, att kommunfullmäktige beslutar att staden under innevarande avtalsperiod, i samband med markupplåtelser och bygglovprovning ska medverka till att antalet insamlingsplatser och behållare samt behållarnas storlek bättre anpassas till kapacitetsbehoven, bör öka materialbolagens möjligheter att kunna uppfylla sina åtaganden. Förslaget stämmer väl med vad kommunfullmäktige uttryckt i budgeten för 2005.

Stadsledningskontoret noterar vidare att renhållningsnämnden vid formellt samråd med producenterna den 4 februari 2005 tydligt påtalat vad som omedelbart måste åstadkommas för att komma tillrätta med nuvarande brister i producenternas insamlingsystem. Vid samrådet togs även upp att staden under innevarande år kan komma att säga upp gällande markupplåtelseavtal för omförhandling och hur staden ser på hur ett nytt avtal bör utformas. Stadsledningskontoret finner således att renhållningsnämnden löpande arbetar aktivt för att förbättra situationen vid återvinningsstationerna och förbereder för ett omförhandlat markupplåtelseavtal. Renhållningsnämnden har även regelbundna möten med förpacknings- och tidningsinsamlingen samt dess samordningsentreprenörer för att bl.a. följa upp stationernas skötsel, klagomålshantering, lokalisering samt krav på åtgärder.

Vantörs stadsdelsnämnd beslutade den 17 mars 2005 att översända stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Särskilt uttalande gjordes av *Henrik Ehrenberg m fl* (kd), bilaga.

Särskilt uttalande gjordes av Marie Ljungberg Schött m fl (m), bilaga.

Vantörs stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat 4 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

BAKGRUND

Renhållningsförvaltningen har ett uppdrag från renhållningsnämnden att redovisa vilka konkreta åtgärder som renhållningsförvaltningen ämnar vidta ifall materialbolagen inte uppfyller det avtal som avser markupplåtelse för återvinningsstationer.

För att staden på ett effektivt sätt skall kunna hantera situationer som uppstår ifall materialbolagen inte uppfyller gällande villkor för återvinningsstationerna föreslår renhållningsförvaltningen ett antal förändringar, bl.a. beträffande stadens inre ansvarsfördelning.

RENHÅLLNINGSFÖRVALTNINGENS ÅTGÄRDSFÖRSLAG

Uppsägning av markupplåtelseavtalet

Avtalet löper fram till den 1 januari 2007 och måste sägas upp senast den 30 december 2005 för att inte automatiskt förlängas. Med anledning av avtalets utformning och organisatoriska förändringar i staden föreligger ett behov av uppdatering. Renhållningsförvaltningen föreslår att kommunfullmäktige ger renhållningsnämnden uppdrag att säga upp avtalet för omförhandling.

Renhållningsförvaltningen anser att ansvaret för att säga upp avtalet bör förbli hos renhållningsnämnden, både med avseende på avtalets automatiska förlängning och om materialbolagen i väsentlig mån åsidosätter sina förpliktelser och inte vidtar rättelse i tid.

Utveckla dialogen mellan parterna

För att förebygga problem vid återvinningsstationerna förordas såväl en nära dialog mellan renhållningsförvaltning och materialbolag liksom dess företrädare i form av Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTIAB) och samordningsentreprenören. Dialogen mellan stadsdelsförvaltningarna och materialbolagens företrädare skall också förbättras.

Ny ansvarsfördelning

Eftersom stadsdelsnämnderna lokalt ansvarar för gatuhållning och snöröjning föreslår renhållningsförvaltningen att ansvaret för uppföljning av de delar av avtalet som ger staden rätt att vidta rättelse på materialbolagens bekostnad samt utdöma vite förs över på stadsdelsnämnderna.

Kommunfullmäktige föreslås ge renhållningsnämnden i uppdrag att tillsammans med stadsdelsnämnderna utforma rutiner för uppföljning av markupplåtelseavtalet.

Volym- och klagomålsstatistik från materialbolagen

Renhållningsnämnden har ansvaret för samordningen i frågor som rör producentansvaret. Det finns dock behov av en samlad rapportering från berörda parter av insamlade mängder fördelat på avfallsslag, antal hämtställen, inkomna klagomål och vidtagna åtgärder. Följande sammanställningar bedöms som nödvändiga:

1. Kvartalsvis statistik angående mängder för respektive insamlat materialslag och antal hämtställen fördelat på återvinningsstationer och fastighetsnära insamling från materialbolagen.

2. Månadsvis rapportering av inkomna klagomål och vidtagna åtgärder från materialbolagen.

Se över platser och behållare

Problemen kring återvinningsstationerna beror bland annat på att antalet behållare är för få och för små. Mot den bakgrunden förelås kommunfullmäktige besluta att staden, med beaktande av bland annat sedvanlig stadsmiljöhänsyn, i samband med markupplåtelse och bygglovsprövning medverkar till att antalet insamlingsplatser och behållare samt behållarnas storlek bättre anpassas till kapacitetsbehoven.

Tillståndstid

Eftersom markupplåtelseavtalet är giltigt till och med den 31 december 2006 bör bygglov och markupplåtelse inte beviljas för tiden bortom avtalsperioden.

Miljövårdar

Renhållningsförvaltningen har nämndens uppdrag att undersöka möjligheterna att tillsammans med stadsdelsnämnderna och andra berörda ta initiativ till att inrätta s.k. miljövårdar som rapporterar nedskräpning. Renhållningsförvaltningen föreslår att frågan aktualiseras i dialog mellan renhållningsförvaltningen och stadsdelsnämnden.

STADSDELSFÖRVALTNINGENS SYNPUNKTER

Angående uppsägning av markupplåtelseavtalet

Stadsdelsförvaltningen samtycker till renhållningsförvaltningens bedömning att avtalets utformning och förändringar i stadens organisation föranleder en översyn av avtalet.

Det är samtidigt angeläget att stadsdelsnämnden blir delaktig i den processen.

Hanteringen av återvinningsstationerna är av övergripande betydelse för staden. Därför anser stadsdelsförvaltningen att stadsledningskontoret kan företräda staden som avtalspart.

Utveckla dialogen mellan parterna

En god dialog med parterna är önskvärd. Stadsdelsförvaltningen upplever att återkopplingen från materialbolagens representant är bristfällig.

Ny ansvarsfördelning

Renhållningsförvaltningen vill överlåta sin rätt att vidta åtgärder på materialbolagens bekostnad i fråga om klottersanering och nedskräpning samt även rätten att utdöma vite vid överträdelser av tömningstider till stadsdelsnämnden.

Stadsdelsförvaltningen saknar såväl medel som personal att dagligen tillse återvinningsstationerna. Stadsdelsförvaltningen är också beroende av sin renhållningsentreprenör för att kunna vidta några åtgärder. Arbetsgången enligt markupplåtelseavtalet är tidsödande och försvårar en effektiv tillsyn. Stadsdelsförvaltningen föreslår att den nuvarande 24 -timmarsperioden inom vilken materialbolagen vid behov skall vidta åtgärder förkortas. Rätten att vidta åtgärder på materialbolagens bekostnad bör inte föras över till stadsdelsförvaltningen förrän frågan om kompensation i form av utökad medelstilldelning är klargjord.

I de fall där överträdelse av tömningstider, d.v.s. en bullerstörning, förekommer bör detta vara en angelägenhet för miljöförvaltningen. Stadsdelsförvaltningen ser ingen anledning till att överta miljöförvaltningens ansvar. Uppföljningsarbetets koppling till stadsdelsförvaltningens arbete med bygglovs- och markupplåtelsehandläggning är inte heller uppenbar.

Volym- och klagomålsstatistik från materialbolagen

Stadsdelsförvaltningen ser positivt på att medverka till att utforma lämpliga rutiner för både uppföljning av avtalet och för insamling av klagomålsstatistik.

Se över platser och behållare

Stadsdelsförvaltningen har alltid haft en dialog med SITA kring platsernas belägenhet samt behållarnas storlek och övriga beskaflenhet. SITA har dock varken haft rådighet eller medel att vidta de åtgärder som föreslagits från stadsdelsförvaltningens sida. Under november/december 2004 har stadsdelsförvaltningen tillsammans med materialbolagens representanter (FTIAB) besökt samtliga återvinningsstationer vilket resulterat i åtgärdsförslag för respektive plats. FTIAB skulle enligt överenskommelse återkomma med en sammanställd plan för åtgärder. Någon sådan har ännu inte redovisats.

Tillståndstid

Stadsdelsnämnden medger inga bygglov eller markupplåtelser längre än t.o.m. 2006-12-31. Byggloven är tidsbegränsade med hänsyn till Plan- och bygglagens (PBL) bestämmelser. Tidsbegränsade lov kan medges i högst 20 år. Detta innebär i princip att återvinningsstationerna måste tas bort från allmän plats senast år 2016.

Miljövårdar

Stadsdelsförvaltningen deltar gärna i en dialog med renhållningsförvaltningen avseende frågan om miljövårdar. Förvaltningen är dock oklar över vad som menas med funktionen.

Bromma stadsdelsnämnd beslutade den 7 april 2005 att översända stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Bromma stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat 17 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

För att uppfylla producentansvaret träffade materialbolagen år 1996 ett tioårigt markupplåtelseavtal med Stockholms stad, genom gatu- och fastighetsnämnden, om att få placera ut återvinningsplatser på kommunal mark.

I det nuvarande markupplåtelseavtal står angivet att materialbolagen, med beaktande av de speciella förhållanden som råder i Stockholm, på egen bekostnad skall svara för renhållning, underhåll, snöröjning, sandning, drift och iordningställande av återvinningsplatser. I gengäld har staden avstått från att ta ut hyra, avgift eller annan ersättning för marken.

Ansvarsfördelningen i staden har på flera punkter förändrats sedan avtalet undertecknades av gatu- och fastighetsnämnden. I dag är det renhållningsnämnden som är stadens avtalspart. På allmän platsmark ansvarar stadsdelsnämnderna för markupplåtelse och bygglovsgivning medan gatu- och fastighetsnämnden respektive stadsbyggnadsnämnden ansvarar för markupplåtelse och bygglovsgivning på kvartermark.

I avtalet står att behållarna ska hållas rena från klotter, affischer och dylikt, regelbundet rengöras invändigt samt tömmas med sådan regelbundenhet att de inte blir överfulla. Tömning av insamlingsbehållare eller annat störande arbete på återvinningsstationerna får inte ske före kl 07.00 och inte senare än kl 19.00. Vid överträdelse äger renhållningsförvaltningen rätt att ta ut vite om 3000 kr vid konstaterad överträdelse. Om material- bolagen i väsentlig mån åsidosätter sina förpliktelse enligt avtalet och efter tillsägelse inte vidtar rättelser inom 20 dagar äger staden rätt att säga upp avtalet med omedelbar verkan.

Renhållningsförvaltningen har, i ett tjänsteutlåtande i februari 2004, föreslagit att markupplåtelseavtalet sägs upp för omförhandling. Bl.a. anser man att kontrollansvaret för återvinningsstationerna ska överföras till stadsdelsnämnderna med motiveringen att dessa lokalt ansvarar för gaturenhållning och snöröjning. I mars 2004 beslöt renhållningsnämnden i enlighet med renhållningsförvaltningens förslag och anförde i sitt beslut att stadsdelsnämnderna har goda förutsättningar att kunna kontrollera skötseln kring stationerna.

Fakta om Brommas återvinningsstationer

I november 1997 begärde SKAFAB en utvärdering av de utplacerade återvinningsstationerna i Västerled. Vid stadsdelsnämndens sammanträde i april 1998 så beslutade Västerleds stadsdelsnämnd att begära att samtliga återvinningsstationer i Västerleds villaområden skulle utgå. Till grund för ställningstagandet låg starka protester från de närboende i form av protestskrivelser, telefonsamtal, namnlistor och synpunkter fram-

förda vid ett samrådsmöte med de närboende. I nämndens beslut låg även förslag om inrättande av en bemannad miljöstation i Ulvsunda industriområde samt utplacering av två större återvinningsstationer vid Stora Mossens idrottsplats.

Samtidigt som SKAFAB avslag nämndens begäran om fastighetsnära hämtning påbörjades avvecklingen av följande sex återvinningsstationer:

- * Sunnerdahlsplan i Smedslätten
- * Smedslättstorget i Smedslätten
- * Örnbogatan 1 i Ålsten
- * Alléplan i Äppelviken
- * Vidängsvägen / Sareksvägen i Traneberg
- * Nockebyvägen 20 i Högländet

Efter klagomål från allmänheten har Bromma stadsdelsnämnd också beslutat om att begära att följande sex återvinningsstationer flyttas till nya lägen:

- * 1999-06-10 Margretelundsvägen till Tranebergs IP
- * 2001-01-22 Nockebytorget till Gustav IIIs väg
- * 2001-01-22 Brommaplan till Kapplandsvägens vändplan
- * 2001-08-13 Riksbyvägen till Kvarnbacksvägen
- * 2001-09-03 Abrahamsbergsvägen till Abrahamsbergs T-banestn
- * 2001-09-03 Blackebergsplan till Björnssonsgatan

Efter många klagomål tog Förpackningsinsamlingen år 2004 beslutet att ta bort återvinningsstationen vid Gustav IIIs väg. I februari 2005 tog Bromma stadsdelsnämnd beslut om att begära borttagning av återvinningsstationerna på Tyska Bottens väg och Runstensplan.

I Bromma ska det finnas 18 återvinningsstationer enligt följande förteckning:

<i>STADSDEL</i>	<i>ADRESS</i>	<i>BYGGLOV O MYNDIGH</i>
1. Abrahamsberg	Abrahamsbergsv vid T-banan	T.o.m. 2005-12-31 SBK
2. Alvik	Alviksvägen vid Statoil	T.o.m. 2007-12-31 SDF
3. Blackeberg	Björnssonsg/Wergelandsg	T.o.m. 2005-12-31 SDF
4. Bromma kyrka	Gliavägen vid nr 128	T.o.m. 2006-12-01 SDF
5. Brommaplan	Kapplandsvägen vid T-banan	T.o.m. 2005-12-31 SDF
6. Bällsta	Gamla Bromstensvägen 1	T.o.m. 2007-12-31 SDF
7. Bällsta	Gamla Bromstensvägen 92	T.o.m. 2007-12-31 SDF
8. Eneby	Spångavägen/Vinbärsvägen	T.o.m. 2006-04-19 SDF
9. Mariehäll	Adolfsbergsvägen vid nr 24	T.o.m. 2007-12-31 SDF
10. Minneberg	Svartviksvägen vid nr 16	T.o.m. 2007-08-15 SDF
11. Norra Ängby	Bergslagsvägen vid nr 176	Avtalet har löpt ut SBK
12. Riksby	Kvarnbacksvägen 64	T.o.m. 2005-12-31 SDF
13. Södra Ängby	Per Ekströms väg vid nr 5	T.o.m. 2008-12-31 SDF
14. Traneberg	Tranebergsv vid idrottsparken	T.o.m. 2008-03-31 SDF
15. Ulvsunda	Coop norra Bromma flygplats	T.o.m. 2007-09-30 SBK

16.Ulvsunda	Coop södra Bromma flygplats	T.o.m. 2007-09-30	SBK
17.Ulvsunda indomr	Tackjärnsvägen vid nr 6	Avtalet har löpt ut	SBK
18.Åkeshov	Bergslagsvägen vid nr 62	T.o.m. 2006-12-31	SDF

* Med anledning av kommande bostadsprojekt så kan även stationerna vid Åkeshovs simhall, Brommaplan och Abrahambergsvägen snart komma att avvecklas.

Förvaltningens förslag

Stationerna är en viktig del av den lokala stadsbilden och engagerar medborgarna i mångt och mycket. Skräpiga, nedklottrade och överfulla återvinningsstationer tillhör vardagen och är ett generellt problem. Återvinningsstationerna är bara avsedda för hushåll men tyvärr används de också ofta av näringsidkare för vilka det vare sig är dimensionerat eller finansierat. Under åren har förvaltningen fått motta många brev och telefonsamtal med klagomål på illa skötta och felplacerade stationer.

Efter sammanslagningen av Bromma och Västerled finns de kvarvarande stationerna utplacerade huvudsakligen i norra stadsdelsområdet Vi är av den uppfattningen att tillsynen ofta brister men även om skötseln förbättras så är stationerna för få för att kunna klara av stadsdelens avfall. Enligt materialbolagens beräkningar bör det finnas 1 station per 1000-2000 invånare, vilket med Brommas invånarantal innebär minst 40 stationer. Med anledning av att den så kallade port- och grindhämtningen nu upphört i stora delar av Stockholms stad, inklusive Bromma, så har problemen ytterligare förvärrats.

För att förtroendet för systemet ska kunna upprätthållas anser vi att det behövs en helhetssyn på avfallsfrågan med långsiktiga och varaktiga riktlinjer. Renhållningsförvaltningen tillskapades för att ta helhetsgreppet om renhållningen och bör därför utarbeta rutiner för en fungerande återvinning som inkluderar vitesföreläggande när det slarvas med tömning och renhållning. Att söka omförhandla markupplåtelseavtalet och låta stadsdelsnämnderna ta ansvar för ett dåligt fungerande återvinningssystem tycker vi är helt fel väg att gå. Kostnaden för förvaltningens stadsmiljöverksamhet överskrider redan våra tilldelade medel varför vi inte har ekonomiska möjligheter att engagera oss i renhållningsfrågor.

Enligt vår åsikt ger fastighetsnära källsortering på kvartersmark de bästa förutsättningarna för återvinning. För att påskynda denna utveckling borde det finnas tydliga ekonomiska incitament för fastighetsägare med en differentierad avfallstaxa som stimulerar till återanvändning och återvinning eller annan miljöanpassad avfallshantering. Arbetet med att få fram en bemannad återvinningscentral i Bromma måste även prioriteras och på sikt bör fastighetsnära källsortering införas inom hela Bromma.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd beslutade den 22 mars 2005 att översända stadsdelsförvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen.

Reservation anfördes av *Anders Hellström* (m), *Birgitta Axén* (m), *Björn Holmberg* (m), *Hans Larsson* (fp), *Peter Backlund* (fp), vice ordföranden *Göran Holmström* (kd), bilaga.

Enskede-Årsta stadsdelsförvaltnings tjänsteutlåtande daterat 1 mars 2005 har i huvudsak följande lydelse.

Bakgrund

Kommunstyrelsen har remitterat ett ärende om ansvarsfördelning inom staden för uppföljning av återvinningsstationer. Renhållningsförvaltningen har uppdrag från renhållningsnämnden att redovisa vilka konkreta åtgärder som renhållningsförvaltningen ämnar vidta ifall materialbolagen inte uppfyller avtalet om markupplåtelse för återvinningsstationer.

För att staden på ett effektivt sätt ska kunna hantera situationer som uppstår ifall materialbolagen inte uppfyller gällande villkor för återvinningsstationerna föreslår renhållningsförvaltningen ett antal förändringar, bland annat beträffande stadens inre ansvarsfördelning.

Renhållningsnämndens åtgärdsförslag

Uppsägning av markupplåtelseavtalet

Avtalet löper fram till 1 januari 2007 och måste sägas upp senast den 30 december 2005 för att inte automatiskt förlängas. Med anledning av avtalets utformning och organisatoriska förändringar i staden finns ett behov av uppdatering. Renhållningsförvaltningen föreslår att kommunfullmäktige ger renhållningsnämnden uppdrag att säga upp avtalet för omförhandling.

Renhållningsförvaltningen anser att ansvaret för att säga upp avtalet bör förbli hos renhållningsnämnden, både med avseende på avtalets automatiska förlängning och om materialbolagen i väsentlig mån åsidosätter sina förpliktelser och inte vidtar rättelse i tid.

Utveckla dialogen mellan parterna

För att förebygga problem vid återvinningsstationerna förordas såväl en nära dialog mellan renhållningsförvaltningen och materialbolaget liksom dess företrädare i form av Förpacknings- och tidningsinsamlingen (FTIAB) och samordningsentreprenören som att dialogen mellan stadsdelsförvaltningarna och materialbolagens företrädare utvecklas ytterligare.

Ny ansvarsfördelning

Eftersom stadsdelnämnderna lokalt ansvarar för gaturenhållning och snöröjning föreslår renhållningsförvaltningen att ansvaret för uppföljning av de delar av avtalet som

ger staden rätt att vidta rättelse på materialbolagens bekostnad samt utdöma vite förs över på stadsdelnämnderna.

Kommunfullmäktige föreslås ge renhållningsnämnden i uppdrag att tillsammans med stadsdelnämnderna utforma rutiner för uppföljning av markupplåtelseavtalen.

Volym- och klagomålsstatistik från materialbolagen

Renhållningsnämnden ansvarar för samordningen i frågor som rör producentansvar. Det finns dock behov av en samlad rapportering från berörda parter. Följande sammanställningar bedöms som nödvändiga:

1. Kvartalsvis statistik angående mängder för respektive insamlat materialslag och antal hämtställen fördelat på återvinningsstationer och fastighetsnära insamling från materialbolagen.
2. Månadsvis rapportering av inkomna klagomål och vidtagna åtgärder från materialbolagen.

Se över platser och behållare

Problemen kring återvinningsstationerna beror bland annat på att antalet behållare är för få och för små. Mot den bakgrunden föreslås att kommunfullmäktige beslutar att staden, med beaktande av bland annat sedvanlig stadsmiljöhänsyn, i samband med markupplåtelse och bygglovsprövningen medverkar till att antalet insamlingsplatser och behållare samt behållarnas storlek bättre anpassas till kapacitetsbehoven.

Tillståndstid

Eftersom markupplåtelseavtalen är giltiga till och med 31 december 2006 bör bygglov och markupplåtelse inte beviljas för tiden bortom avtalsperioden.

Miljövårdar

Renhållningsförvaltningen har nämndens uppdrag att undersöka möjligheterna att tillsammans med stadsdelsnämnderna och andra berörda ta initiativ till att inrätta så kallade miljövårdar som rapporterar nedskräpning. Renhållningsförvaltningen föreslår att frågan aktualiseras i dialog mellan renhållningsförvaltningen och stadsdelsnämnden.

Förvaltningens synpunkter

Angående uppsägning av markupplåtelseavtalet

Förvaltningen delar renhållningsförvaltningens bedömning att avtalets utformning och förändringar i stadens organisation föranleder en översyn av avtalet. Det är samtidigt angeläget att stadsdelsnämnderna är delaktiga i den processen.

Hanteringen av återvinningsstationerna har övergripande betydelse för staden. Därför anser förvaltningen att stadsledningskontoret kan företräda staden som avtalspart.

Utveckla dialogen mellan parterna

En god dialog med parterna är önskvärd. Förvaltningen anser att återkopplingen från materialbolagens representant är bristfällig.

Ny ansvarsfördelning

Renhållningsförvaltningen vill överlåta sin rätt att vidta åtgärder på materialbolagens bekostnad i fråga om klottersanering och nedskräpning samt även rätten att utdöma vite vid överträdelser av tömningstider till stadsdelsnämnderna. Förvaltningen saknar dock såväl medel som personal att dagligen tillse återvinningsstationerna. Förvaltningen är också beroende av sin renhållningsentreprenör för att kunna vidta några åtgärder. Arbetsgången enligt markupplåtelseavtalet är tidsödande och försvårar en effektiv tillsyn. Förvaltningen föreslår att den nuvarande 24-timmars perioden, inom vilken materialbolagen ska vidta åtgärder, förkortas.

Förvaltningen föreslår att rätten till att vidta åtgärder på materialbolagens bekostnad inte förs över till stadsdelsnämnden förrän frågan om kompensation i form av utökad medelstilldelning är klargjord.

I de fall där överträdelse av tömningstider, d v s en bullerstörning, förekommer bör detta vara en angelägenhet för miljöförvaltningen. Förvaltningen ser ingen anledning att överta detta ansvar från miljöförvaltningen. Uppföljning och samband till stadsdelsnämndens arbete med handläggningen av bygglovs- och markupplåtelser är inte uppenbar.

Volym- och klagomålsstatistik från materialbolagen

Förvaltningen ser positivt på att medverka till att utforma lämpliga rutiner för både uppföljning av avtalet samt för insamling av klagomålsstatistik.

Se över platser och behållare

Förvaltningen har alltid haft en dialog med SITA kring platsernas belägenhet samt behållarnas storlek och övriga beskaffenhet. SITA har dock varken haft rådighet eller medel för att vidta de åtgärder som föreslagits från förvaltningens sida. Under november/december 2004 har förvaltningen tillsammans med materialbolagens representanter FTIAB besökt samtliga återvinningsstationer vilket resulterat i åtgärdsförslag för respektive plats. FTIAB skulle enligt överenskommelse återkomma med en sammanställd plan för åtgärderna. Någon sådan har ännu inte redovisats.

Tillståndstid

Förvaltningen medger inga bygglov eller markupplåtelser längre än till och med 2006-12-31 för återvinningsstationer. Byggloven är tidsbegränsade med hänsyn till plan- och bygglagens (PBL) bestämmelser. Tidsbegränsade lov kan medges i högst 20 år. Detta innebär i princip att återvinningsstationerna måste tas bort från allmän plats senast år 2016.

Miljövårdar

Förvaltningen deltar gärna i en dialog med renhållningsförvaltningen avseende frågan om miljövårdar. Förvaltningen är dock oklar över vad som menas med funktionen.

RESERVATIONER M.M.

Renhållningsnämnden

Reservation anfördes av Ewa Schenström m fl (m) och Karl Bern (fp) med hänvisning till förvaltningens förslag till beslut.

Vantörs stadsdelsnämnd

Särskilt uttalande gjordes av Henrik Ehrenberg m.fl. (kd) samt Marie Ljungberg-Schött m.fl. (m) enligt följande.

Källsorteringen är bra, men det försvarar inte att uppsamlingsplatserna är överfulla, ser skräpiga ut och drar till sig oönskade besökare i form av råttor och andra djur. Samtidigt har många boende kommit att uppskatta dessa återvinningsplatser. De ger en möjlighet att på ett enkelt sätt göra sig av med visst avfall. Särskilt viktigt har detta blivit då staden inte förlängt avtalet om hämtning av papper vid våra bostäderna. En förutsättning för att stationen ska kunna vara kvar är att föreskrifterna efterlevs. Det får aldrig accepteras att området är skräpigt. Det måste kontrolleras noga att föreskriften att ”Tömning av behållarna skall ske så ofta att överfyllnad inte uppstår.” verkligen efterlevs, samt att skräp som samlats runt omkring också tas bort. En plan för hur denna kontroll ska ske måste upprättas. Det är här lämpligt att ge uppdraget om tillsynsansvar till en särskilt förordnad entreprenör. En översyn om behållarnas volymer är tillräckliga måste också göras. Särskilt nu sedan tidningsinsamlingen upphört och behållarna ofta är överfulla. För att försäkra våra invånare att återvinningsstationen kommer att skötas korrekt måste entreprenaden, innan avtalet förlängs, inkomma med en konkret och tidsatt åtgärdsplan för hur städning och tömning ska fungera.

Särskilt uttalande gjordes av Marie Ljungberg-Schött m.fl. (m) enligt följande.

Vi moderater varnade redan vid införandet om att stationerna skulle bli ett skräpigt inslag i vår miljö.

Enskede-Årsta stadsdelsnämnd

Reservation anfördes av Anders Hellström (m), Birgitta Axén (m), Björn Holmberg (m), Hans Larsson (fp), Peter Backlund (fp), vice ordföranden Göran Holmström (kd) med hänvisning till eget förslag enligt följande.

Nämnden föreslås besluta att

i huvudsak tillstyrka förvaltningens förslag till beslut samt därutöver anföra följande.

Dagens system med återvinningsstationer (ÅVS) har sedan starten 1997 uppvisat en rad brister och fungerar i allmänhet illa. Allmän nedskräpning, klotter, överfulla behållare, m m frestar på tålamodet hos stadens medborgare i allt högre grad. Att säga upp befintligt avtal med materialbolagen till omförhandling kan vara en del i raden av beslut som krävs för att stadens avfallspolitik skall få en fungerande prägel.

Stockholm har som Sverige största stad särskilda behov vad det gäller kommunal service gentemot medborgarna. I dessa sammanhang är det väsentligt att se till storstadens särskilda behov och till medborgarnas vardagssituation i dagens Stockholm.

Exempelvis är det viktigt att konsekvent hålla sig till ett medborgarperspektiv där enskilda individernas olika förutsättningar är vägledande för utformning av avfallspolitiken. Återvinningsstationer utgör tillsammans med fastighetsnära insamling olika typer av befintliga insamlingspunkter idag. Men frågan innefattar ett flertal aspekter som måste utredas vidare innan man sätter ned foten om hur framtidens avfallspolitik skall utformas.

Det är även viktigt att staden är med och driver på utveckling av alternativa insamlingssystem för hushållsavfall och utsorterade avfallsfraktioner som idag hamnar på återvinningsstationerna. I sammanhanget måste också betonas vikten av att problematiken med verksamhetsavfall ges hög prioritet i det fortsatta arbetet. I framtiden blir även en begriplig information mot medborgare en allt viktigare beståndsdel av insamlingssystemet. En god renhållning står och faller med medborgarnas och verksamhetsutövarnas acceptans och aktiva deltagande. Det i sin tur ställer krav på olika individuellt anpassade lösningar.

Dialog och genomförande av befintliga system under producentansvar måste fortsättningsvis samordnas av staden centralt och renhållningsförvaltningen. Nya krav på hämtfrekvens, behållares storlek och utformning samt utsorterat avfall hanteras bäst centralt. Kontakter, rättelser och eventuella vitesförelägganden måste hanteras av den som bäst hanterar det hela. Vi emotsätter oss därför förslaget om en förändrad ansvarsfördelning. Tanken om miljövårdar är emellertid intressant men har också sin variant av teknisk natur. Så kallade nivåvakter kan och bör utvecklas vidare för att tillsammans med större hämtningskapacitet hos entreprenörerna klara av dagens problematik med överfulla behållare.